

Effekt av en innstramning av loven mot prisdiskriminering

Seminar om prisregulering på dagligvarer
BECCLE, 6. mai 2022

Karl Munthe-Kaas,
Oda

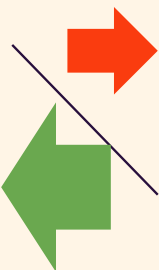

oda

Oppsummering av diskusjonen siste 4 år

- Konkurransetilsynet har nå prisdiskriminering på agendaen, og har avdekket store forskjeller, men **slår ikke ned på ubegrunnede forskjeller**
- I utredningen av innstramming av loven, har **fokuset primært vært på kortsiktig effekter** på innkjøpspriser
- Hovedsaklig **én teoretisk effekt**, “incentiveeffekten”, har blitt **vektlagt**.
- Det har **ikke vært en helhetlig vurdering av effektene** i kjede- og leverandørledd, eller et forsøk på å kvantifisere motstridende effekter

oda

Vi mener en helhetsvurdering tilsier at en reduksjon av forskjellene i innkjøpsbetingelser vil ha positive effekter på konkurransen

	Kort sikt	Lang sikt
Konkurranse mellom leverandører/Innkjøpspriser		
Konkurranse mellom kjeder/forbrukerpriser		

→ Effekt på innkjøps/forbrukerpriser

Økt konkurranse blant både leverandører og kjeder vil føre til lavere priser for forbrukere

oda

Effekten på innkjøpspriser på kort sikt er motstridende i følge økonomisk teori, og er ikke blitt kvantifisert

Konkurranse mellom leverandører/Innkjøpspriser
Konkurranse mellom kjeder/forbrukerpriser

Kort sikt	Lang sikt
	

- Vi mener det er primært to grunner til at Norgesgruppen (NG) får lavere priser fra dominerende leverandører enn Coop og Rema
  - NG har sterkere utsidealternativer
  - Leverandører ønsker å holde NG lojal
- Utsidealternativer vil holde prisen nede også uten prisdiskriminering
- Dersom lojalitetsrabatter fjernes vil det styrke utsidealternativene som kan presse prisen ned også på kort sikt (Foros & Kind)
- “Incentivffekten” vil isolert sett kunne lede til høyere innkjøpspriser, men må veies mot de to andre effektene. Erfaringer fra Frankrike tyder på at effekten, om noe, er svak
- Forhandlingene blir ikke “avlyst”. Det er fortsatt konkurranse mellom leverandørene og nye alternativer (som EMV) som presser pris

– Det kan være at det er 15 prosent forskjell til noen få leverandører, men det er helt naturlig hvis det er en leverandør. Norgesgruppen virkelig har satset på, og som de andre kjedene kan bruke som en slags reserveløsning.

Bunnpris-sjef Christian Lykke, Dagens Næringsliv, 19. april 2022

oda

På lengre sikt vil fjerning av lojalitetsbindinger gi sterkere konkurranse i leverandørleddet

	<i>Kort sikt</i>	<i>Lang sikt</i>
Konkurranse mellom leverandører/ Innkjøpspriser		
<i>Konkurranse mellom kjeder/ forbrukerpriser</i>		

- Uten prisdiskriminering vil NG ikke lenger ha insentiv til å holde dominerende leverandører store, og fokus vil vris over på nye leverandører og EMV
- Dette vil øke mangfoldet i Norske butikker, og gi mer fragmentert leverandørledd over tid
- Dette vil bidra til å løse rotårsaken som er høy leverandørkonsentrasjon
- Dersom ubegrunnede prisforskjeller tillates, er det umulig å stoppe implisitte lojalitetsrabatter

oda

Konkurransen mellom kjedene vil tilta umiddelbart, og de mer effektive kjedene vil presse pris hardere

Konkurranse
mellom
leverandører/
Innkjøpspriser

**Konkurranse
mellom kjeder/
forbrukerpriser**

Kort sikt	Lang sikt
	

- Med et likt utgangspunkt vil de mest effektive kjedene ta lavest pris og vinne kunder
- Dette vil effektivisere kjedeleddet, og vil presse prisen ytterligere ned
- Uten en særskilt bedre bruttomargin, vil typisk mindre Kiwi-butikker utkonkurreres og overetableringen reduseres
- En stor innkjøpsulempe, holder Oda, Coop og Rema tilbake fra å konkurrere hardere på pris i dag
- Priselasiteten er så sterk at lavere innkjøpspriser vil bli tatt ut i lavere forbrukerpriser

oda

På lengre sikt vil fjerning av det viktigste etableringshinderet i kjedeleddet ha en kraftig effekt på konkurransen

Konkurranse
mellom
leverandører/
Innkjøpspriser

**Konkurranse
mellom kjeder/
forbrukerpriser**

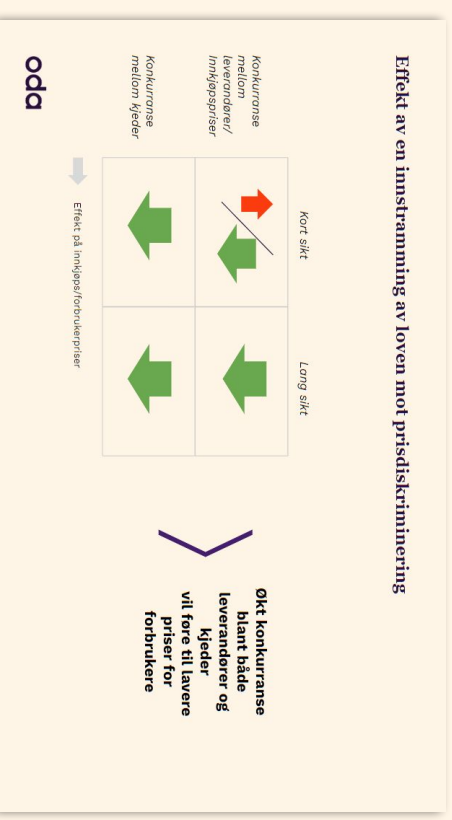
Kort sikt	Lang sikt
	

- Prisdiskrimineringen i Norge er i utgangspunktet et uoverkommelig etableringshinder
- Skaden av dette virker svært undervurdert
- Etablering av Lidl og flere mindre kjeder i f.eks. Sverige og Finland, har hatt en kraftig og tydelig effekt på prisnivå.
- Nye kjeder kan ta med EMV og nye leverandører som vil øke konkurransen i leverandørleddet ytterligere

oda

Samnsynligheten for at en innstramning vil bedre konkurransen er stor. Konsekvensen av å ikke gjøre noe er med sikkerhet negativ.

- Det er **åpenbart for oss**, som Norges eneste større nyetablering med fullt sortiment, at de **totale positive effektene på konkurransen er større enn “insentiveffekten”** tilsynet har lagt vekt på
- Dagens situasjon, hvor tilsynet har lagt vekt på å være **«helt sikre»** før de handler **vil umuliggjøre alle endringer**
- Uten endring vil utviklingen vi har sett i konsentrasjon de siste 20 årene fortsette, og **konkurransesvikten forverres**

odda

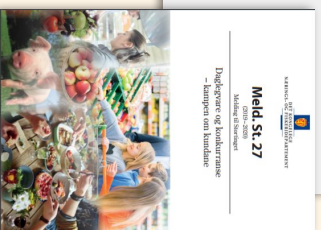

Stortingets merknad fra 2021...

«Stortinget ber regjeringen klargjøre overfor Konkurransetilsynet at tilsynet i sitt arbeid må legge til grunn at leverandører med en dominerende stilling har et særlig ansvar for å vise at forskjeller i innkjøpsbetingelser er saklig begrunnet og ikke skader konkurransen. **Det må legges til grunn at forskjeller i innkjøpspris fra dominerende leverandører, som ikke har en saklig begrunnelse gjennom forskjeller mellom kjedene i produktjons- eller distribusjonskostnader, eller ulik verdi på konkrete motytelser, skader konkurransen mellom kjedene.** Det bør formidles til de ulike aktørene i bransjen, både på leverandør- og kjedeleddet, at selv om bevisbyrden ligger på leverandørene, er kjedene i like stor grad ansvarlige for å etterleve regelverket.»

Næringskomiteen, 21. januar 2021

Innst. 185 S (2020–2021)

oda

...matches av SVs forslag

Stortinget ber regjeringen innføre et krav om like innkjøpsbetingelser i dagligvaremarkedet fra leverandører med vesentlig markedsrett, enten i forskrift eller ved å komme til Stortinget med lovforslag om dette:

“Krav til at leverandører med vesentlig markedsrett skal tilby alle dagligvarekjeder og grossister like innkjøpsbetingelser, med mindre leverandøren kan dokumentere begrunnelsen saklig gjennom forskjeller i produktjons- eller distribusjonskostnader eller ulik verdi på konkrete motytelser”.

I tillegg inneholder SVs forslag et likebehandlingsprinsipp: **Leverandører skal tilby kjeder og grossister lik tilgang til ytelser og motytelser** som bonuser, rabatter, rabattordninger, markedsføring- og kampanjestøtte eller økonomiske ytelser for kjøp av tjenester

Løser problemet